

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

po dvou letech intenzivního projednávání v průběhu několika předsednictví (vč. českého) bylo schváleno nařízení Evropského parlamentu a Rady EU o obnově přírody (Nature Restoration Law, NRL). Jde o hlavní legislativní nástroj k naplňování Strategie EU v oblasti ochrany biologické rozmanitosti do roku 2030. Pokud bude nařízení plněno, v roce 2030 by měla být biologická rozmanitost v Evropě na cestě k obnově. Nařízení obsahuje měřitelné závazné cíle pro obnovu ekosystémů, přírodních stanovišť a druhů, které se vztahují i na obhospodařované lesy, zemědělskou půdu, na mokřady, rašeliníště, volně tekoucí řeky, moře a také na zastavěná území.

Nařízení 18. srpna 2024 vstoupilo v platnost, Českou republiku, stejně jako ostatní členské státy, nyní čeká jeho adaptace do našeho prostředí.

Jak jsme připraveni? Není to tak špatné, s ekologickou obnovou poškozených a zničených ekosystémů máme třicetileté zkušenosti, v této oblasti probíhá dlouholetý výzkum a v posledních letech se daří domlouvat na širším využití metod ekologické obnovy i při obnově posttěžebních a postindustriálních ploch včetně velmi rozsáhlých projektů v hnědouhelných velkolomech¹.

Také s obnovou volně tekoucích řek jsou v České republice bohaté zkušenosti, ať již jde o revitalizace v minulosti upravených toků, či využívání renaturací. Právě přírodě blízká řešení zapojující přírodní procesy jsou mnohem levnější a zjevně se bez nich při naplňování cíle NRL pro ČR (odhadem do r. 2030 obnova min. 300–400 km toků) neobejdeme. Pro širší uplatnění renaturací není třeba velkých objemů financí, ale především odstranění administrativních bariér.

Výzvou je obnova lesních ekosystémů, ani ne tak ve zvláště chráněných územích, kde již často probíhá², ale zejména mimo chráněná území. Zde se nabízí oprášení instrumentů obecné ochrany přírody (zejména významného krajinného prvku a územního systému ekologické stability) pro diferencované nastavení péče. Tyto instituty se mohou jevit jako zastaralé, ale v zásadě pokrývají potřeby NRL a umožňují zajistit dostatečnou ochranu ekosystémových funkcí lesů. Příkladem dobré praxe se může stát přístup k hospodaření dohodnutý ve Ždánickém lese³.

Obnova agroekosystémů má z dlouhodobého hlediska pozitivní dopad na potravinovou produktivitu, a obnova přírody je tak důležitá pro zajištění naší bezpečnosti. Proto jsou cíle na zemědělské půdě důležitější než některé

jiné, zejména v České republice, kde převažuje velkovýrobní intenzivní zemědělství spojené s významnou homogenizací krajiny a ztrátou biodiverzity. I zde se již daří k plnění cílů NRL činit kroky, například v členění obdělávaných ploch a v podpoře zakládání a údržby tzv. ekologicky významných prvků (krajinných prvků).

Jestliže se plnění cílů NRL na zemědělské půdě a v lesích neobejde bez úzké spolupráce s hospodáři, pak navrácení přírody do zastavěných území není možné bez aktivity samospráv. I v této oblasti však již většina obcí a měst realizuje projekty obnovy zelené infrastruktury, a je tedy na čem stavět.

Pro plnění nařízení je potřebné připravit Národní plán na obnovu přírody (NPOP), k tomu již v předstihu MŽP zahájilo nezbytné kroky. Avšak rok 2030 je na dohled. Proto by bylo vhodné alespoň kroky s širší shodou začít realizovat bezodkladně ještě před přijetím NPOP. Je také třeba ocenit, že MŽP již předložilo první legislativní návrhy přispívající k plnění NRL, především novelu zákona o ochraně přírody obsahující podporu biotopů pro opylovače⁴ a zvyšující ochranu dřevin v intravilánech. Přejme si, aby se diskuse o aplikaci cílů NRL na území České republiky a způsobech jejich plnění nadále nesla ve věcném duchu a nebyla zpolitizována.

Pavel Pešout

ředitel Sekce ochrany přírody a krajiny AOPK ČR

Viz blíže v tomto čísle: 1) str. 14, 2) str. 19 a 24, 3) str. II kuléry, 4) str. 9 a 46.

První číslo vyšlo v roce 1946
Ochrana přírody 4/2024 Ročník 79
Vychází 6× ročně
Cena ve stánkovém prodeji 60 Kč
Roční předplatné 360 Kč

Časopis státní ochrany přírody
The Nature Conservation Journal

© AOPK ČR, 2024. Všechna práva vyhrazena.
Žádná část tohoto časopisu nesmí být reprodukována či šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

ISSN 1210-258X
Evidováno MK ČR pod a. č. E 6001

Vydává
AOPK ČR, Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha
a SJ ČR, Květnové nám. 3, 252 43 Průhonice
s podporou Správy Krkonošského národního parku,
Správy NP Šumava, Správy NP Podyjí,
Správy NP České Švýcarsko

Šéfredaktor
Ing. Martin Dušek

Redakční rada

- RNDr. Libor Ambrozek
- Mgr. Jiří Bašta
- prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.
- Ing. Karel Drbal
- Ing. Michael Hošek
- prof. RNDr. Jakub Hruška, CSc.
- Mgr. et. Mgr. Karel Chobot, Ph.D.
- JUDr. Eva Mazancová
- doc. RNDr. Ladislav Miko, Ph.D.
- JUDr. Svatomír Mičoch
- Ing. Jan Moravec
- RNDr. František Pelc (předseda)
- Ing. Pavel Pešout
- RNDr. Jan Plesník, CSc.
- RNDr. František Pojer
- Ing. Martin Starý
- Ing. Jakub Šafránek
- Ing. Martin Škorpík
- Mgr. Karolína Šulová
- RNDr. Alena Vopálková

Adresa redakce
Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11 – Chodov
tel. 951 421 247
ochrana.prirody@nature.cz
www.casopis.ochranaprirody.cz
www.nature.cz

Distribuci pro předplatitele v ČR
jménem vydavatele zajišťuje firma SEND, s. r. o.,
Ve Žlíbku 1800/77, hala A3, 193 00 Praha 9;
tel. 225 985 235, GSM 777 728 757
send@send.cz, www.send.cz

Objednávky do zahraničí
vyřizuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR,
tel. 951 421 247

Tisk Tiskárna Unipress, s. r. o.
Grafická úprava a sazba Jiří Kaláček (kalacek.cz)
Korektury Mgr. Linda Zachystalová
Toto číslo vychází 29. 8. 2024

Kompletní čísla časopisu
a podrobný seznam literatury najdete na
www.casopis.ochranaprirody.cz.

